

ਮਲੇਸ਼ੀਆ 'ਚ PM ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੰਬੋਧਨ !

ਨਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਤੇ UPI ਲਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ

ਕੌਮੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ
ਸਿਮੀ ਕੌਰ ਬੱਬਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 7 ਫਰਵਰੀ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ 2 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਲ 2026 ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਐਤਵਾਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਜਲਦ ਹੀ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ

ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਪੇਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਵੀ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਡਾਂਸ ਇਵੈਂਟ ਵਜੋਂ 'ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼' ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਣਾਇਆ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੂੰ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ

ਅਪਣਾ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤਦਾਸਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2025 ਵਿੱਚ 15 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਸੈਲਾਨੀ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ

‘ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਨਵਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ

ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਫੂੱਲਾ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਅੰਤਰਿਮ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਦਮੀਆਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮੌਕੇ ਇਨ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਪੀ.ਐੱਮ. ਮੋਦੀ ਨੇ 'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ 'ਚ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰੂਪਰੇਖਾ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰੂਪਰੇਖਾ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਡੂੰਘਾਈ, ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਉਦਮੀਆਂ, ਲਘੂ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਉਦਯੋਗਾਂ, ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰਾਂ, ਮਡੇਰਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮੌਕੇ ਇਨ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੀ.ਐੱਮ.

ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰੂਪਰੇਖਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਵਾਧੇ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਗਲੋਬਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ, ਜੋ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਵੇ।

ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਜੰਗ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਬੋਲੇ-ਨਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਈ ਜਾ ਰਹੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 7 ਫਰਵਰੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਦਲਾਬੇਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਇੱਕ ਚਾਹਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਪੁਲਸ ਨੇ 35 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ, ਪਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ NEET ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਭਾਜਪਾ-ਐਨਡੀਏ ਮਾਡਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ:

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਇਸ ਧੀ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਅਤੇ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਦਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ

ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਧੀਆਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਸੰਚਾਲੀ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਇਹ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਡਰਾ ਨੇ ਵੀ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਪੁੱਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ, ਪਟਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਹੋਰਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਹੋ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਹਾਬਸ ਅਤੇ ਉਨਾਓ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਰਾਂ ਡੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਤੱਕ - ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ

ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਇਸ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ: ਉਹ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਬਿਆਨ, ਕਿਹਾ- ਸੰਘ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ

ਕੌਮੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ
ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੱਬਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 7 ਫਰਵਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ 100 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੁੱਥਈ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ 'ਨਵੇਂ ਸਿਖਰ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸੰਘ ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਸੰਘ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ

ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇੱਕ 'ਸੋਫਟੀ ਵਾਲਵ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ

ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸੱਤਾ ਜਾਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਕੋਈ ਅਰਧ-ਸੈਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਨਹੀਂ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੰਘ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਪਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਲਾਠੀ ਚਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੰਘ ਕੋਈ ਅਰਧ-ਸੈਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਘ ਦਾ ਕੰਮ ਇਨਾ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮੰਨੀਆਂ-ਪ੍ਰਮੁੱਖੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਲਮੀ ਜਗਤ ਤੋਂ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ, ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ, ਬੋਨੀ ਕਪੂਰ, ਅਤੇ ਅਦਾਨ ਸਾਮੀ ਵਰਗੇ ਸਿਤਾਰੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਅੰਜੋ ਪੀਰਮਲ, ਦੀਪਕ ਪਾਰੇਖ, ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਮਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਜਿੰਦਲ ਵਰਗੇ ਦਿੱਗਜ ਵੀ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ।

ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜੰਮੂ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ

ਕੌਮੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ
ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ

ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਭੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮਨੋਜ ਸਿਨਹਾ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਗੋਵਿੰਦ ਮੋਹਨ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਟਲ ਦੁਲੂ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਡੀਜੀਪੀ) ਨਲਿਨ ਪੁਭਾਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸ਼ਾਹ ਵੀਰਵਾਰ ਦੇ ਰਾਤ ਜੰਮੂ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਨੂਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗੁਰਨਾਮ ਅਤੇ ਬੋਬੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ (BSF) ਦੀਆਂ ਵਾਰੰਡਡ ਪੋਸਟਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ

ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਕਨੂਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਉਪੇਂਦਰ ਦਿਵੇਦੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੰਤਰਵਾਦ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ। ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਡੇਰਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਅੱਜ ਜੰਮੂ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਿਕਾਈ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿਧਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਿਕਰਣ

ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ

ਦਿੱਲੀ ਯਾਤਾਯਾਤ ਪੁਲਿਸ

ਵਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ

ਮਿਤੀ 14.02.2026

ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਕੇਂਦਰ ਪਰਿਸਰਾਂ 'ਚ

ਕੋਰਟ ਪਰਿਸਰ

ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ

ਕੜਕੜਡੂਮਾ

ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ

ਸਾਕੇਤ

ਰੋਹਿਣੀ

ਦਵਾਰਕਾ

ਰਾਊਜ਼ ਏਵੇਨਿਊ

- ਕੇਵਲ ਦਿੱਲੀ ਯਾਤਾਯਾਤ ਪੁਲਿਸ ਪੋਰਟਲ ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਅਤੇ 31.10.2025 ਤਕ ਵਰਚੁਅਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤਾ ਯੋਗ ਯਾਤਾਯਾਤ ਚਲਾਨ/ਨੋਟਸ ਹੀ ਇਸ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ।
- ਨੋਟਿਸ/ਚਾਲਾਨ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਟਆਊਟ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਲਾੱਗ ਇਨ ਕਰੋ: <https://traffic.delhipolice.gov.in/lokadalat> ਜਾਂ ਕਿਊਆਰ ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
- ਨੋਟਿਸ ਚਲਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਿਟਆਊਟ ਨਾਲ ਲੋਕੇ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਆਲਾ ਪਰਿਸਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਟਆਊਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕਿਊਆਰ ਕੋਡ-1

ਸਕੈਨ ਕਰੋ: ਆਨਲਾਈਨ ਅਪਲਾਈਮੈਂਟ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ

ਕਿਊਆਰ ਕੋਡ-2

ਸਕੈਨ ਕਰੋ: ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਚਾਲਾਨ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰੋ

ਇਹ ਲਿੰਕ 09.02.2026 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਕ੍ਰਿਨ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਤੇ ਚਾਲਾਨ/ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੀਮਾ 2,00,000 ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਰਹੇਗਾ।

ਹਰ ਰੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 50,000 ਚਾਲਾਨ/ਨੋਟਿਸ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਸਾਨੂੰ ਫਾਲੋ ਕਰੋ:

ਵਾਟਸਐਪ: 8750871493

@dtptraffic

@dtptraffic

@dtptraffic

24x7 TRAFFIC HELPLINE: 011-25844444/1095

ਵੈਬਸਾਈਟ: www.traffic.delhipolice.gov.in

ਈ-ਮੇਲ: info.traffic@delhipolice.gov.in

ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿਧਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਿਕਰਣ

ਰਾਊਜ਼ ਏਵੇਨਿਊ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ,

ਤੀਸੇ ਮੰਜਲ, ਪੱਛਮ ਦਿਨ ਇਮਾਲ ਉਪਾਧਿਕਾਏ ਮਾਰਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110002

ਹੇਲਪਲਾਈਨ 1516

ਇਕ ਯਾਤਾਯਾਤ ਪੁਰਹੀ ਬਣੋ

ਯਾਤਾਯਾਤ ਪੁਰਹੀ ਐਪ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰੋ

E-mail to CP, Delhi at: cpdelhi@delhipolice.gov.in | Write to CP, Delhi at P.O. Box No. 171, GPO, New Delhi

FOR IMMEDIATE POLICE HELP CALL 112

TO SHARE INFORMATION CALL 14547

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆਈਂ ਬਾਬਾ... ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ

ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਗ਼ਮੀ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਹਨ ? ਕਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਗ਼ਮੀ ਦਾ ? ਹਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਧੁਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੈਸੀਅਤ ਨਾਨੂੰ ਵੀ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ਮੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗ਼ਮੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਨ ? ਹਾਂ ਸਕਦਾ ? ਜਿਥੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਗ਼ਮੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ ਅਤੇ ਢਹਿਣੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਸਤੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗ਼ਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵੱਲ ਪਕੇਲਦੀ ਹੈ ? ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕਤਸ਼ਨ ਜੀਵਨ ਜਿਊਂਦੇ ਹਨ ? ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਦੇਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗ਼ਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਰੱਬ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਦਾਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਜਿਊਣ ਦੀ ਕਲਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵੇਲੇ ਉਭਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗ਼ਮੀ ਵੇਲੇ ਧਰਤੀ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ? ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਸੰਤ, ਮਹਾਤਮਾ, ਫਕੀਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ

? ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁੱਖ
 ਜਾਂ ਗਮ ਨੂੰ ਪਰਖਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ
 ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ?
 ਕਿਉਂਕਿ ਗਮ ਦੁੱਖ ਵੇਲੇ ਇਨਸਾਨ
 ਪਰਖਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਦ
 ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਮੰਨਿਆ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਪਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਪੂਰਨ
 ਫ਼ਕੀਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ? ਖ਼ੁਸ਼ੀ
 ਅਤੇ ਗਮੀ ਨੂੰ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰ
 ਕਰਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ? ਪਰ ਇਹ
 ਹਰੇਕ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚ
 ਕੱਢੀ ਸ਼ਾਦੀ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
 ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੁੰਡਾ ਜਾਂ ਟੀਆ ਹੋਵੇ, ਬੇਟਾ
 ਪੜ੍ਹਾ ਭਾਣਜਾ ਭਤੀਜਾ ਦੰਦਤਾ
 ਭਾਵ ਬੰਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ? ਉਸ
 ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨਿਕਾਣਾ
 ਸਮੇਂ ਬੰਦੇ ਹੋਣ ? ਇਹ ਨਵੇਂ ਮਹਾਨ
 ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪੈਪਰਾਂ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋਣ
 ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ,
 ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ
 ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹੀ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਹਨ ? ਬੰਦਾ ਵੱਸ
 ਲਗਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ?
 ਇਸ ਲਈ ਸਮਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
 ਕੇ ਵੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
 ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤੀ
 ਰਿਵਾਜ, ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਵੀ ਕੀਤੇ
 ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? ਇਹ ਸਭ ਖ਼ੁਸ਼ੀ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ
 ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਚਾਨਕ
 ਮੌਤ ਦਾ ਗ਼ਮ, ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ, ਨੌਕਰੀ
 ਖੁਸ਼ਮ, ਚੋਰੀ ਚਕਾਹੀ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ
 ਖ਼ਾਮਤ ਦਾ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਆਈ
 ਬਿਪਤਾ ਦਾ ਗ਼ਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਰੀਬੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾ ਗਮ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਕਈ ਇਨਸਾਨ ਅਜਿਹੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਤਾ-ਉਮਰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ ? ਮਾਂ-ਪਿਉ ਲਈ ਜਵਾਨ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾ ਸਦਾ ਸਦੀਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੇ ਜਾਣ ਤਾ ਦੁੱਖ ਅਸਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਕਈ-ਕਈ ਸਾਹਿ ਉਹ ਦੁੱਖ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ? ਰਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਸੋਤ ਮਹਾਤਮਾ ਵਰਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ? ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਸਮੇਂ ਸੇ ਗਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ? ਗਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਦੁੱਖ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ? ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ?

ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗ਼ਮ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾ ਨਹੀਂ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤਾ ਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ? ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਮ ਹੀ ਏਏਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅਦਿਲ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ? ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਲਹਿਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਜ਼ਾਤ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਕੋਝੀ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ

ਪਲਾ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਗਮੀ ਦੇ ਸ਼ਾਜੇ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ? ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਤਬਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਹਣੇ ਮਾਰੇਗਾ ? ਲੋਕ ਚਰਚਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕਾਲੂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਹ ਮਰਗ (ਮੌਤ) ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਇਹ ਆਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ ? ਆਪਣੇ ਮਨ 'ਤੇ ਵੀ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪਰ ਇਹ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਗਮਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਦਾ ਹੈ, 'ਰੋਇਆ' ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕੀ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ? ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹੱਸਣ ਵੇਲੇ ਸਾਰਾ ਜੰਗ ਹਿੰਦੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੋਣਾ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਵਧੀਆ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਊ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਫਿਰ ਇਹ ਬਲ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦੇ ਹਨ : ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆਈਆਂ ਬਾਬਤ ਨੀਅਤਾਂ ? ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਲੱਗੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਸਾਡੇ ਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਖੁਸ਼ ? ਅਮਤਲਬ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ ?

ਰਾਮ ਸੋਨੀ ਬਾਦਲ

ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਰੱਖੋ ਧਿਆਨ

ਵਾਰ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਣ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਖੰਧਾਂ ਵਿਚ ਜਲਣ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਖੰਧਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਥਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਪਰਸ਼ ਕਰੇ। ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅਖੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਜਾਂ ਰਗੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੱਚੇ ਖੀਰੇ ਜਾਂ ਆਲੂ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਕੱਟ ਕੇ ਅਖੰਧਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਗੁਲਾਬ ਜਲ, ਸ਼ਹਿਦ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਆਈ ਕ੍ਰਾਪਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦਵਾਈ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਯੋਗ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਤੇਜ਼ਬੂਤ ਰਹਿਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਯੋਗ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਯੋਗ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਤਾਂ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮੌਸਮ ਚੁਣਾ ਕੇ ਹੀ ਹੋਵੇ।

ਘਣਸਾਮ ਬਾਦਲ

ਗਰਮੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਕੀ ਆਇਆ, ਸਮਝੋ ਆਫ਼ਤ ਹੀ ਆ ਗਈ। ਨਾ ਖਾਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਪੀਣਾ। ਸਰੀਰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ

ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ
ਅਭਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ
ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਵੀ ਉਲਟ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਦੇ
ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ
ਕਰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ
ਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਅਕਸਰ
ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ।
ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਖਣਾ, ਬਕਾਨ ਮਹਿਸੂਸ
ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਲਣ ਅਹਿਤਾ
ਹੋਣਾ ਦਾ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਗਿਣਤਾ
ਆਮ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਹੈ।
ਅਭਾਉਣੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ
ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਵੀ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਦਦਾ ਦੁਦਲਾਪਨ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਦਦਾ ਨਾਲਾਗਤ ਕਾਮਿਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਛਣ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਖੰਡੀ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਹੀ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਓ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨਨ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਹੋਰੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਦਦਾ ਕਾਫੀ ਧੱਕੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਗ਼ਰਨੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬਕਾਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਦਰਪਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ-ਨਾਚ

ਭੂਮਰ : ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਦਲ-ਬਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮਰਵਾਂ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਾਤਰਾ ਲੋਕ-ਨਾਚ 'ਭੂਮਰ' ਹੈ ? ਇਹ ਝਨਾਂ ਅਤ ਰਾਵੀ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ? ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ, ਲਾਇਲਪੁਰ, ਸਿਟਹਮਰੀ, ਭੋਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ? ਪਹਿਲ ਪਹਿਲ ਇੱਥੇ ਕੇਵਲ ਜੰਗਲ ਹੀ ਜੰਗਲ ਸਨ ? ਇੱਥੋਂ ਵਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਗਾਵਾਂ, ਮੱਝਾਂ, ਊਠਾਂ ਦੇ ਵੱਗ ਚਰਾਉਣਾ, ਭੇਡਾਂ, ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਜੜ ਪਾਲਣਾ ਸੀ ? ਜਦੋਂ ਭਾਈਚਾਰੀ ਵਹੀਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਦਾ ਹੁਲਾਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਪਾਈਆਂ ਟਲੀਆਂ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਇਕ ਲੈਅ-ਮਈ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ? ਇਹ ਜੰਗੀਅਮਈ ਸਮਾਂ ਉਠਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਬਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਲਾਰ ਕੇ ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਰਵਾ ਦਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਲਪੰਥਰ ਨਾਚ ਭੂਮਰ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ? ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਧੀਵੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਲੋਕ ਖੁਦ ਤਾਂ ਨੱਚਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮਨਦੇ ਉਠ ਅਤੇ ਘੜਿਆ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਇਹ ਲੋਕ ਮੌਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਉਠਾਂ, ਘੜਿਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹੇ ਗੁਣਾਂ ਵੀ ਪੁਦਸ਼ਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭੂਮਰ ਨਾਚ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਜ਼ ਵੱਲ ਹੈ ? ਟਿਕਵੀਂ ਰਾਤ ਵਿਚ ਵੱਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਚ ਲਈ ਵੱਲ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤਾਲਾਂ ਹਨ-

ਪਹਿਲੀ ਮੱਠੀ ਤਾਲ, ਦੂਸਰੀ ਤੇਜ਼ ਤਾਲ, ਤੀਸਰੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਤਾਲ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮੱਠੀ ਤਾਲ ਨੂੰ 'ਊਮਰ ਦੀ ਤਾਲ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਤੇਜ਼ ਤਾਲ ਨੂੰ 'ਚੀਣਾ ਫੜਨਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਘਮਾਨ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਿਤਾ ਵਿਚ ਢੋਲ ਵੱਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਊਮਰ ਨਾਚ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਨੌਜਵਾਨ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਢੋਲੀ ਕੱਲਾ ਕਾ ਕੇ ਘੋਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਖੱਲਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਘੋਰੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਗੱਭੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਰਦ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਰ ਜੁਆਨ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਬੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਢੋਲ ਵਾਲਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਊਮਰ ਦੀ ਤਾਲ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਊਮਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੱਭੂਰ ਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਊਮਰੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਘੋਰ ਅੰਦਰ ਢੋਲੀ ਦੇ

ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆ ਖਲੋਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਨਾਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਖੀ
ਬਾਹਾ ਪੂਰ ਹਰ ਕੋ ਖਲੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
? ਫਿਰ ਤੁਹਾਨਾ ਸਿਰ ਖੱਬਾ ਪੈਰ ਅੱਗੇ
ਰੱਖ ਬਾਹਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ
ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਫਿਰ ਸੱਜਾ ਪੈਰ
ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਾ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ
ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਤੀਜੀ
ਵਾਰ ਮੁੱਠੀ ਮੀਚ ਕੇ ਛਾਤੀ ਕੋਲ ਲੈ
ਆਉਂਦੇ ਹਨ ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਹੱਥ
ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਕੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ
ਨੂੰ ਲੱਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬੁਕਦੇ
ਹਨ ? ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਬਾਹਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ
ਲਟਕਾਅ ਕੇ ਹੁਲਾਰਾ ਮਾਰਦੇ ਹੋਣੇ
ਛਾਤੀ ਕੋਲ ਛਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਵਾਂ ਪੈਰਾਂ
ਨਾਲ ਤਾਲ ਸਿਰ ਉੱਛਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਦੋਹਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ? ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ
ਹਨ-

ਥਲ ਵਿਚ ਖੁਹ ਪੁਟਾਅ ਭਲਾ,
ਭਾਚੀਆਂ ਪਾਣੀ ਧੀ ਗਈਆ ਤੇ ਤੇਤੋ
ਕਰਨ ਦੁਆ ਭਲਾ। ਮੈਂ ਜੋ ਤੇਤੋ ਵੇ
ਅਖਿਆ ਥਲ ਵਿਚ ਝੁੰਗੀ ਪਛਾ ਲਵੇ
ਬਹੁ ਤੇ ਬਹੁ ਮੋਕਲੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ
ਮੁੱਖੀ ਭਾਲ।

ਮੁੱਖੀ ਭਾਲ ਦੇ ਬੋਝੇ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ
ਝੁੰਗੀ ਸਸਤੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਤਾਂ ਚਾਹੇਲੀ ਤਾਲ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ
ਦੇ ਨਾਲੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਚ ਵਿਚ
ਦੇ ਨਾਲੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਝੇ ਵਿਚ
ਪਿਛੋਂ ਤਾਲ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਣਾ
ਛਡੀਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਲ
ਦੇ ਤੇ ਝੁੰਗੀ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖੀਆਂ ਮੀ ਥੋਕ
ਛਡੀਤਾ ਅੰਗੇ ਥੋਕੇ ਕੇ ਵਾਰੇ-ਵਾਰੀ ਹੇਠਾਂ
ਵੱਲ ਝਟਕਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸੋਟੇ
ਨੂੰ ਉਪਲੀ ਵਿਚ ਮਾਰਦੇ ਹੋਣ। ਡਿਗ
ਇਕ ਲੱਖ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਕੇ, ਘੁੰਮ ਕੇ
ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ
ਮੁੱਖੀਆਂ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ
ਅਤੇ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ-
ਚੀਣਾ ਅਈ ਛਡੀਤਾ ਹੈ। ਚੀਣਾ

ਪਾਣੀ ਛੜੀਦਾ ਯਾਰ।
ਮੋਹਲਾ ਅਈਸਾ ਯਾਰੋ ਹੋ, ਮੋਹਲਾ
ਅਈਸਾ ਅਈਸਾ ਯਾਰੋ।
ਇਹ ਮੱਧ ਤੇਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਲ ਬਹੁਤ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਨ ਅਤੇ ਕਹਿਣੀ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ? ਇਸ ਤਾਲ 'ਤੇ ਕਰਕੇ ਹਕਾਉਣੇ
ਚੋਬਰ ਵੀ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਹਰ ਗੱਭਰੂ ਦੀ ਇਹ ਤੀਬਰ
ਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨਾਚ
ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨੱਚਦਾ ਰਹੇ
? ਪਰ ਤੀਬਰ ਤਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਤੀਖਣ
ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ
ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਦੂਜਾ
ਰੂਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਵੇਲੇ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਵਲ ਵਿਰਲੇ ਜਵਾਨ ਦੀ
ਪਿੜ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਢੋਲੀ ਦੀਆਂ
ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਨੱਚਦੇ
ਹਨ? ਇਸ ਤਾਲ ਦੀਆਂ
ਹਰਕਤਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ
ਸਿੱਧੀਆਂ-ਸਾਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ
ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਬੜੀ
ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਹਨ? ਨੱਚਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਕਦਮ
ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਇਕ ਨਿੱਕਾ
ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦਮ
ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਤਾਲ ਸਿਰ
ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਮਿਲਾਉਂਦੇ
ਚਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ
ਕਦੇ-ਕਦੇ ਝੁੰਮਰੀ ਗੀਤ ਦੀ ਥਾਂ
“ਫੂਹ, ਫੂਹ” ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਾਲ
ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਝੁੰਮਰੀਆਂ
ਕੱਢਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਕੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਕੁਰ-ਕੁਰ
ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਇਹ
ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਝੁੰਮਰ ਨਾਚ ਵਿਚ ਇਕ
ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੰਗ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ,
ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕ ਆਲੋਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਾ
ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

ਹਨੇਰਾ ਚੰਨ

ਹੋਮ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਵੀਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਜੁਗ ਜਿੱਡਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ? ਜ਼ਮਾਨੇ ਨੇ ਕਈ ਰੰਗ ਵਟਾਏ ? ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਚੀਜ਼ ਅਜਿਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ? ਅੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਅਖਲਕ ਦਾ ਤਾਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਗੱਭਰੂ ? ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਅੱਜ ਤਾਂ ਵੀਹ ਵੱਧ ਪਿਲਾਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਸਾਂ ਰਿਹਨਾ ਜੋਗਾ ਸੀ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਅੱਜ ਹੈ ? ਉਸਨੂੰ ਬੱਸ ਆਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਉਹ ਮਾਂ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਮਾਂ ਉਸ ਲਈ ? ਮੰਗਲਾ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਣਾ ਇਕ ਪੁੱਤ ਹੀ ਸੀ 'ਚੰਦਰ ਭਾਨ'। ਪੰਜਾਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਮੰਗਲਾ ਦੇ ਝੇਝੇਪੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਠੂਠੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਡੇਂਗਰੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ? ਅੱਖਾਂ ਭਾਣੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪੁੱਤ ਲਈ ਆਪੋ ਬੇਨੂਰ ਅੱਖਾਂ ਉਸ ਲਈ ਚਾਨਣ-ਚਾਨਣੀਆਂ ਸਨ ? ਮੰਗਲਾ ਨੂੰ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੱਚਾ ਸੀ ? ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਚੰਦਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮੰਗਲਾ ਨਾਲ ਉਹ 'ਚੈਨ' ਵਰਗਾ ਸੀ ? ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਗੁੰਨੁਣੀ-ਗੁੰਨੁਣੀ ਭਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ? ਮਾਈ ਮੰਗਲਾ ਦੇ ਹੱਤ ਹੁਣ ਖੋਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਕਰਕੇ ? ਉਸ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤੇ ਫਿਰਾਂ ਜੰਗ ਆਪਣੀ ਖੇਤ ਹੀ ਲੈਂਦੀ ਸੀ।

ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁਤ ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਵੇਲਾ ? ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਵੀ ? ਚਲਕ-ਚਲਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਮੋੜਿਆ, ਜਿਥੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ? ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਬੋਲਿਆ ਮਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਲ ਦੇ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਠੰਢ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ? ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਾ ਫਿਕਰ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਮਾਂ ? ਰੋਟੀ ਵੇਲੂਦੀ ਹੋਈ ਮੰਗਲਾਂ ਬੋਲੀ, 'ਹੁਣ ਲਾਲ ਕਿਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਰਹਿਣੀ ਦੇ, ਮੰਗੀ ਜਾਨ' ? ਕੱਢੇ ਉਤੇ ਰੁਖੜੇ ਚਾਲਾ ਹਾਲ ਦੇ ? ਅੱਜ ਮੱਥੇ ਕੰਨੂੰ ਦੂਜਾ ਦਿਹਾੜਾ ? ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਝਾ ਆ ਗਏ ? ਮੀਂਹ ਜ਼ੋਰਾ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ? ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਉਹੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਹਨੇਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਿਛੇ-ਪਿਛੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਭਰਾਉਣਾ ਸੰਸਾਰ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਦੋਵੇਂ ਸਾ ਗਏ ? ਉਹ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਹੀਰ ਨਿੱਘਾ ਜਾਇਆ ? ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤਾ ਉਨਿਆ ਤੇ ਮਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚਾਦਰ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਠੰਢ ਨਾਲ ਕੱਥ ਰਹੀ ਹੈ ? ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਕੱਥ ਲਾ ਲਏ ? ਉਹ ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਬਿਤਾਇਆ ਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ? ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ? ਚੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਾਦੀ ਦਾ ਛੱਲਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਲਏ, ਵੱਚ ਕੇ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਕਮਾਇਆ ? ਅੰਤ ਰਾਤ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਅੱਠ ਆਨੇ ਮੁਨਿਆਰ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੀ, ਵੇਚੇ ? ਜਦੋਂ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ? ਮਾਂ ਲਈ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ? ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮਾਂ ਦਾ ਚੈਕਅਪ ਕਰਕੇ ਦਵਾਈ ਲਿਖੀ ? ਅੰਨਾ ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛੇ ਉਖੜਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਧਾਪੀ ਭਾਗਤਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀ ? ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੰਗਲਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਗਈ ? ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੀ ਇਕ ਮਾਤਾ ਘਟਣਾ ਵੱਖੀ ਅੱਗੇ ਰਹੀ ਵੀ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸੋਂ ਖੋਹ ਲਈ। ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਨੇ ਮੁੜ ਘਰ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ? ਉਹੀ ਘਰ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਢਰੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ, ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਭਰਾਉਣੀਆਂ ਸੁਕਲਾਂ ਬਣਾ-ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲੱਗੀਆਂ ? ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਿਕਲ ਗਏ ? ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੋਖਿਆ।

ਰੋਮਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਨੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੜਾਕੇ ਸਨ ਗਲੈਡੀਏਟਰਜ਼

ਕਦੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਗਲੋਡੀਏਟਰ ਹੀ ਲੜਦੇ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਕੱਲੇ ਲੜਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਗਲੋਡੀਏਟਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੰਨਾ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਜ਼ੂਨ ਖਰਾਬੇ ਭਰਿਆ ਚੱਲਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ? ਅੰਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜਦ ਇਕ ਗਲੋਡੀਏਟਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦਾ ਤਾਂ ਦੂਸਰਾ ਲੜਾਕਾ ਉਸ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅਖੀਰ ਸ਼ਹਿਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ? ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਸੀ ? ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗੇ ਲੜਾਕੇ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁੱਤ ਅਖੀਰ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖਾਸ ਹੁਣੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਜਾਂ ਰਾਣੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਬੰਦ ਜੁੱਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸਾਮਨੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਅੰਗੂਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ? ਹੱਥ ਦਾ ਅੰਗੂਨਾ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਭਾਵ ਲੜਾਕੇ ਵਿ ਗਥਿਆ ਹੁੰਦੀ ਖੜ੍ਹਾ ਲੁਕਾਵਾ ਡਿੱਗੇ ਪਏ

ਗਲੀਏਟਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੇ ? ਜੇਕਰ ਅੰਗੁਰਾ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ? ਐਸੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਅਹੀਰ ਕਾਬੇ ਗਣੀਆਂ ਵੇਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ ਚਿਤ ਨਖੇਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ? ਅਹੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵੇਸਲਾ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗੀ ਲੜਾਕਾ ਜਾਂ ਜਾਂ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ? ਐਸੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲੀਏਟਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਘਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ? ਉਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਗਲੀਏਟਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ? ਜੇਸੇ ਗਲੀਏਟਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਲਕ ਦਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲੜਾਕੇ ਅਧਾਰੇ ਵਿਚ ਮਰਨ, ਸੀ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲੀਏਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੰਠੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ? ਦਰਅਸਲ ਉਹਨਾਂ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਸਮਾ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਠੱਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ? ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਨਾਲ ਡੋਲਣ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ

ਭਰਪੂਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਆਮ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦ ਕੋਈ ਲੜਾਕਾ ਲੜਖੜਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿਗ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਉਹੀ ਲੈਂਦੇ।

ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਜਦ ਇਹ ਖੇਡ
ਖਾਸੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ
ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਹੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ
ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕ ਗਿਆ ? ਜੋ
ਸ਼ਾਸਕ ਆਪਣੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਐਸੇ

ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿੰਦਾ,
ਉਹ ਹਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਵੰਡੇ
ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਹਰਮਾਂ ਦੇ
ਸੰਨੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ
ਲਹਿਲਾਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ
ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੀ ਨਾਲ
ਵੀ ਇਸ ਖੇਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।
ਪਰ ਐਸੇ ਗਲੈਣੀਟਰਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਸੀ। ਐਸੇ ਲਹਾਕੇ ਕਿਸੇ
ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ
ਮਜ਼ਬੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਵਿਚ ਲੜਦੇ
ਨਹੀਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ
ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗਲੈਂਡੀਏਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਗਲੈਂਡੀਏਰਾਂ ਦਾ ਧੁਰ ਅਤੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਜੋੜ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ? ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ 'ਥਰੇਸਿਸ' ਅਤੇ 'ਮਰਮਿਲੀਅਨਸ' ਲੜਾਕੇ ਸਨ ਜੋ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਸਨ ? 'ਡੀਮਾਕਿਉਰਸ'

ਸਮਾਤ ਤੇ ਲੜਾਕੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ
ਤਲਵਾਰਾਂ ਫੜ ਕੇ ਲੜਦੇ ਸਨ।
ਹਿਰੇਗਿਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲੜਾਕੇ ਇਕ
ਹੱਥ ਵਿਚ ਜਾਲ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਹੱਥ
ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਗੁੱਕ ਲੈ ਕੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ
ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ
ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਖੁਨੀ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ
ਵਿਚ ਔਰਤ ਗਲੋਬੀਟੇਟਰਾਂ ਤਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਡੋਮਿਟਿਅਨ ਨਾਂਅ
ਦਾ ਰੋਮਨ ਸ਼ਾਸਕ ਅਕਸਰ ਲੜਾਕੂ
ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੋਟੇ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਦੇ
ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਕੇ ਲੜਤ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਐਮਾਜ਼ਾਨ ਅਤੇ
ਐਕਿਲਿਆ ਨਾਅ ਦੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤ
ਗਲੇਡੀਏਟਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ
ਲੜਾਖਾਨਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ
ਹੈ। ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ
ਗਲੇਡੀਏਟਰ ਹਰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ
ਮਾਲਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਂਗ
ਜਿਹ ਸੁੱਟੀ ਜਾਣਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਦੇ
ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਮਾਂ ਵਿਚ
ਗਲੇਡੀਏਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ
ਲੜਾਈਆਂ ਕੁਝ ਇਕ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦਾ
ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਗ਼ਾਵਤ
ਸਪਾਰਟੈਕਸ ਨਾਅ ਦੇ ਗੁਲਾਮ
ਗਲੇਡੀਏਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ
ਕਰੀਬ 70 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿਚ
ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੇ ਇਕ

ਵਿਚ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ
 ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ।
 ਸਪਾਰਟੈਕਸ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਰਾਇਤਾ ਰੋਮ ਤੋਂ ਕਰੀਬ
 120 ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਕੈਪੂਆ
 ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ
 ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ
 ਤੋਂ ਵਿਦਰੋਹੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੀ।
 ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ
 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ
 ਵਿਚਕਾਰ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਕੁਝ
 ਧੱਕਾਮੁੱਕੀ ਹੋ ਗਈ। ਝਗੜਾ ਵਧ
 ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੱਤਰ ਦੇ ਕਰੀਬ
 ਗਲੈਡੀਏਟਰਸ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ
 ਸਪਾਰਟੈਕਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ
 ਰਾਖੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰ
 ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।
 ਸਪਾਰਟੈਕਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੂਰਾ ਵੀ
 ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
 । ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
 ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂਅ
 ਇੰਡੀਤਾਰਾ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ
 ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਰੇ ਗੁਆਚ
 ਗਿਆ ਹੈ। ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਚਾਕੂ
 ਖਿੱਚਿਆਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ
 ਹਥਿਆਰ ਫੜ ਕੇ ਇਹ ਛੋਟਾ
 ਜਿਹਾ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਦਲ ਰੋਮ ਨੂੰ ਤੁਰ
 ਪਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਰੇ
 ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗੀਰਾਂ ਵਿਚ
 ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ

ਮਿਲੀ, ਇਹ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਅੱਗ ਵਧਦੇ ਰਹੇ। ਹਰ ਨਵੇਂ ਦਿਨ ਇਸ ਦਲ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਲੜਨ ਮਰਨ ਵਿਚ ਮਾਰਿਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰੋਮਨ ਸੈਨੀਕੇ ਮਿਲੇ, ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉੱਤਰ ਗਏ। ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਦ ਹੋਂਦ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤਾਂ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਕਈ ਫ਼ੌਜੀ ਟੁਕੜੀਆਂ ਇਸ ਦਲ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਗਲੈਡੀਏਟਰ ਇਕੱਲੇ ਦੁਕੱਲੇ ਨਾਲ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਾਰਿਹ ਸਹਤ ਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪੁੰਨ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਪਾਰਟੈਕਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਦਲ ਨੇ ਛੇ ਵਾਰ ਰੋਮਨ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਸਪਾਰਟੈਕਸ ਤਾਂ ਇਲਾਵਾ ਕਰਿਕਸ ਦੇਵੇਂ ਅਤੇ ਓਨੋਮਾਸਿਊਸ ਇਸ ਦੇ ਉਪ ਮੁਖੀ ਸਨ।

ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸ਼ਤਕੋਹਾ

